

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบการนิเทศภายในของโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เอกสารรายงาน แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และข้อมูลสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการร่างแบบสอบถามของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน การบริหารการนิเทศภายในโรงเรียนและด้านนโยบายของการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งในระดับส่วนกลางและท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดน ฉบับที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามเหมือนกับฉบับที่ 2 แต่ได้แสดงค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และขอบเขตของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ รวมถึงคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันคำตอบ การจัดทำข้อมูลได้วิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญจากแบบสอบถามรอบที่ 1 เพื่อนำข้อมูลไปสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินความเหมาะสม และประโยชน์ในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีกระบวนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ มี 12 องค์ประกอบ

ขั้นที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์ มี 7 องค์ประกอบ

ขั้นที่ 3 การสร้างความเข้าใจกับครู บุคลากรและกรรมการสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ

ขั้นที่ 4 การวางแผนนิเทศ มี 5 องค์ประกอบ

ขั้นที่ 5 การปฏิบัติการนิเทศตามแผนมี 8 องค์ประกอบ

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการนิเทศมี 7 องค์ประกอบ

2. ปัจจัยเชิงบวกสนับสนุนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่

2.1 ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มี 16 องค์ประกอบ

2.2 ด้านความรู้ทักษะ และเจตคติของผู้นิเทศ มี 10 องค์ประกอบ

2.4 ด้านสื่อและเครื่องมือนิเทศ มี 9 องค์ประกอบ

2.5 ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการนิเทศ มี 10 องค์ประกอบ

อภิปรายผล

จากการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินการใน 6 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการนิเทศภายในโรงเรียน วิเคราะห์สภาพบริบทต่างๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับบริบทชายแดนใต้ รวมถึงจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นขั้นตอนแรกในการดำเนินการนิเทศ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 63) ที่กำหนดให้ขั้นเตรียมการเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนนี้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงมากเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนให้เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา นครเทพ (2552: 89-91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบ

การนิเทศภายในโดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในองค์ประกอบที่ 4 มีการสร้างความตระหนักและเข้าใจ การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เนื่องจากการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนและกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคลากรที่อยู่นอกโรงเรียนแต่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน เป็นการสร้างความร่วมมือให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานที่มีความเหมาะสมกับโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในอันดับรองลงมาคือ วิเคราะห์ปัญหาการนิเทศภายในสอดคล้องกับ รัตนา ดวงแก้ว และคณะ (2554: 78-79) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการสอน พบว่า ปัญหาในการนิเทศภายในด้านการเตรียมการไม่วิเคราะห์สภาพปัญหา ขาดการเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศอย่างเหมาะสมเนื่องจากการวิเคราะห์ให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของการนิเทศภายใน สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการเรียนของครูสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ขั้นที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการนำนโยบายมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ จุดเน้น ซึ่งเป็นแนวทางหรือวิธีการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้การนิเทศภายในบรรลุเป้าหมาย โดยให้บุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อร่วมพัฒนาการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับสูงมากในการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย และผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมการนิเทศภายในให้ชัดเจน และได้มาจากการร่วมกันคิดสอดคล้องกับหลักการนิเทศของ มาร์คและสตูป (Mark; & Stoop. 1985: 5); ย่าเป็น เรื่องจรรยาบรรณ (2553: 3) ที่กำหนดว่า การนิเทศภายในต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมที่ชัดเจน เนื่องจากวัตถุประสงค์เป้าหมายและกิจกรรมที่ชัดเจนที่ได้มาจากการกำหนดทิศทางร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ทำให้ได้กลยุทธ์ที่มาจากความร่วมมือผู้เกี่ยวข้องทุกคนรับทราบถึงแนวทางการดำเนินการนิเทศภายใน อันจะส่งผลให้บุคลากรทุกฝ่ายจะร่วมกันทำงาน ใช้ทรัพยากรร่วมกันและนำองค์ความรู้ความสำเร็จได้

ขั้นที่ 3 การสร้างความเข้าใจกับครู บุคลากรและกรรมการสถานศึกษา เป็นการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนและกรรมการสถานศึกษามีความตระหนักร่วมกัน เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการดำเนินงานขั้นตอนหนึ่ง เนื่องความเข้าใจจะนำไปให้เกิดการสร้างความร่วมมือกัน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับสูงมาก และผลการประเมินโดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับผู้บริหารสร้างความเข้าใจกับครู บุคลากรและกรรมการสถานศึกษา

เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน สอดคล้องกับ สุรพศ ทวีศักดิ์ (2549: 3) ที่เสนอว่าความหวาดระแวงของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำมาซึ่งเหตุการณ์ความไม่สงบ และผลกระทบต่อการศึกษาก็คือ ครูมีความวิตกกังวล มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และครูจะย้ายออกจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้โรงเรียนขาดอัตรากำลัง นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องให้กรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจและเห็นความสำคัญ รวมถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อให้กรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และยังป้องกันความไม่สงบที่อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาอัตรากำลังครูในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ด้วย

ขั้นที่ 4 การวางแผนนิเทศ เป็นการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาร่วมกัน เพื่อทบทวนกระบวนการนิเทศภายใน และกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดวันเวลา และสื่อ เครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ วีรศักดิ์ เลื่อยไธสง (2550: 2) ที่ได้เสนอว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน ควรกำหนดกิจกรรมการนิเทศที่ตรงกับความต้องการของครูผู้รับการนิเทศ และในขั้นตอนนี้จะได้แผนการนิเทศที่มีความชัดเจนและมีความเหมาะสมยอมรับกันทั้งฝ่ายผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีกิจกรรมการนิเทศที่ตรงกับความต้องการของครูผู้รับการนิเทศ ส่วนการกำหนดวัน เวลาและระยะเวลาของการนิเทศไว้ในแผนนิเทศอย่างชัดเจนนั้น สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2550: 2) ที่เสนอว่ารูปแบบการนิเทศที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ควรกำหนดวัน เวลาหรือสถานการณ์ต่างๆ อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีเวลาว่างตรงกันที่จะมาร่วมกันพัฒนาการสอนของครูผู้รับการนิเทศ ไม่มีภาระงานอื่นและกำหนด สร้างเครื่องมือ อุปกรณ์ และสื่อประกอบการนิเทศ ตลอดจนถึงวิธีการประเมินผลการนิเทศภายในซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการนิเทศที่จะดำเนินไปอย่างราบรื่น ประสบความสำเร็จ

ขั้นที่ 5 การปฏิบัติการนิเทศตามแผน เริ่มต้นด้วยผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันเตรียมความพร้อมก่อนปฏิบัติการนิเทศแล้วปฏิบัติการนิเทศตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดตามแผนการนิเทศผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันบูรณาการกิจกรรมและวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ เซอร์จิโอวานนี; สตาร์เรทท์; และโรเบิร์ต (Sergiovanni; Starratt; & Robert. 2007: 242) ที่เสนอว่า ผู้นิเทศจะต้องตอบคำถามว่าเกิดอะไรขึ้นในชั้นเรียน สามารถอธิบายได้หรือไม่ มีความหมายอย่างไร จะแก้ไขอย่างไร ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศให้การนิเทศดำเนินไปแบบกัลยาณมิตร มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน อาจเนื่องมาจากการนิเทศจะประสบความสำเร็จได้ควรมีกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ เช่น การ

สังเกตการสอนของครูและการตอบสนองหรือความสนใจของนักเรียน การให้คำแนะนำ การสาธิตการสอน ฯลฯ หรืออาจบูรณาการกิจกรรมการนิเทศต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหาคำตอบว่า ปรัชญาการณที่ เกิดขึ้นนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนดไว้ในแผนการสอนหรือไม่ หากไม่บรรลุผู้นิเทศจะทำอย่างไร ใช้วิธีการอะไรเพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศพัฒนาการสอนของตนเองให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทุกประการ และยังคงสอดคล้องกับ รัตนา นครเทพ (2552: 89-91) ที่ได้เสนอรูปแบบการนิเทศภายใน โดยประยุกต์ใช้แบบกัลยาณมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศตามแผนจึงได้เน้นการดำเนินงานตามแบบร่วมปรึกษาหารือกัน ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการนิเทศ เป็นการที่ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันประเมินผล การนิเทศ เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาในการสอนครั้งนี้คืออะไร และจะร่วมกันพัฒนา อย่างไม่ต่อไป ในขั้นตอนนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันทุกคนเกี่ยวกับผู้นิเทศกับผู้รับ การนิเทศยึดหลักในการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ กลิกแมน; กอร์ดอน; และ โรสกอร์ดอน (Glickman; Gordon; & Ross-Gordon. 2009: 229-230) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์และ การตีความการสังเกตในการนิเทศภายในว่า เกิดขึ้นหลังจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและมีการ บันทึกข้อมูลไว้โดยละเอียด เพื่อการทำความเข้าใจและตีความข้อมูลในการจัดทำข้อสรุปเกี่ยวกับ สภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบร่วมคิดร่วมทำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า การประเมินเพื่อ การพัฒนา เป็นการวิเคราะห์และตีความหรือความหมายของข้อมูลหรือปรากฏในการนิเทศ เพื่อนำ ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขให้ดีขึ้น ผู้นิเทศอธิบายผลการสังเกต การสอน และกระตุ้นให้ครูวิเคราะห์ตีความ และวางแผนการพัฒนาด้วยตนเอง โดยผู้นิเทศให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและเสริมขวัญและกำลังใจ เมื่อมีการประเมินและวิเคราะห์ผลการประเมินร่วมกันระหว่างผู้ นิเทศกับผู้รับการนิเทศแล้ว ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนต่อไป ซึ่งเปรียบเสมือนเกิดวงจรการนิเทศภายในวงต่อไป

2. ปัจจัยเชิงบวกสนับสนุนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในโรงเรียนและ ผู้เกี่ยวข้องเกิดการรวมพลัง ประสานสัมพันธ์กันเพื่อพัฒนาวิชาชีพและงานวิชาการ ผลการประเมินโดย ผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาราย องค์ประกอบปรากฏว่ามีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เกี่ยวกับผู้บริหารสร้างความรู้สึกร่วมกัน มั่นคง และไม่ เปิดเผยข้อมูลด้านลบของครูผู้รับการนิเทศ ผู้บริหารพัฒนาที่มงานนิเทศด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องเพื่อ

ร่วมกันปฏิบัติการนิเทศภายใน ผู้บริหารประสานงาน ประสานความร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียน ทุกฝ่ายเพื่อให้การนิเทศภายในบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริวานี วสุภักดิ์ (2551: 28) ที่สรุปว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เป็นการแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหาร เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาวิชาชีพและงานวิชาการ และสอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551: 134) ที่เสนอว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นพฤติกรรมและกระบวนการต่างๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพผลของสถานศึกษา ภาวะผู้นำที่สำคัญควรประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน ทศนคติที่ดีต่อการนิเทศภายในสร้างขวัญและกำลังใจ ส่งเสริม สนับสนุนการนิเทศภายใน

2.2 ด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้นิเทศ จากการทำวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับสูงมากที่สุด ได้แก่ ผู้นิเทศมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเป็นอย่างดี ผู้นิเทศมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน และผู้นิเทศมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับเซเปดา (Zepeda. 2003: 97) ที่ได้เสนอว่า ผู้นิเทศเป็นผู้ที่พัฒนาหลักสูตรหรือนักพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน เนื่องมาจากว่าหลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้นิเทศต้องนำไปใช้ในการนิเทศ สามารถให้คำแนะนำครูได้ทั้งด้านความรู้และแหล่งวิชาการที่ครูสามารถไปหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สมชาย วิเชียรเลิศ (2550: 12) นอกจากนี้ผู้นิเทศจะต้องมีทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นิเทศ ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านมนุษย 2) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 3) ทักษะด้านเทคนิควิธีการ และ 4) ทักษะด้านการเสริมสร้างกำลังใจ ซึ่งผู้นิเทศต้องนำไปใช้ในการนิเทศการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

2.3 พฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันสูงสุด และรองลงในการทำวิจัยแบบเดลฟาย คือ ผู้รับการนิเทศมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะได้รับการนิเทศภายในเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ให้ความร่วมมือในการวางแผนการนิเทศภายใน และผู้รับการนิเทศนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับ แฮร์รี (Harris. 1985: 292-293) ที่เสนอว่า ผู้รับการนิเทศจะต้องมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะได้รับการนิเทศภายในเป็นเบื้องต้น ให้ความร่วมมือในการนิเทศภายใน เนื่องจากผู้รับการนิเทศเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้น และการนิเทศภายในจะประสบความสำเร็จต่อเมื่อผู้รับการนิเทศมีพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนพัฒนาขึ้น ดังนั้น ผู้รับการนิเทศจะต้องมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะได้รับการนิเทศภายในเป็นเบื้องต้น ให้ความร่วมมือในการนิเทศภายใน

2.4 สื่อและเครื่องมือนิเทศ มีความสำคัญต่อการนิเทศภายใน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับสูงสุด คือ ผู้นิเทศมีเครื่องมือประเมินผลการนิเทศภายในและผู้นิเทศมีเครื่องมือสำหรับประเมินผลการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 31-33); เชิดชัย นาวิกานนท์ (2554: 24) กล่าวถึงการใช้อสื่อในการแก้ไขปัญหาและพิจารณาการทำงานของคุณได้แก่ บทเรียนด้วยตนเอง สไลด์ เทปวีดิทัศน์ วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น เนื่องจากเครื่องมือประเมินผลการนิเทศเป็นสิ่งสำคัญในการประเมินที่จะทำให้ทราบว่า ผู้รับการนิเทศมีพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นหรือไม่ ส่วนเครื่องมือสำหรับประเมินผลการเรียนของนักเรียนจะทำให้ทราบว่า การเรียนของนักเรียนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นแล้วหรือยัง หากยังมีปัญหาอะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในวงจรต่อไป นพรัตน์ คลีตอนยอ (2551: 30) กล่าวถึงการใช้อสื่อในการแก้ไขปัญหาและพิจารณาการทำงานของคุณได้แก่ บทเรียนด้วยตนเอง สไลด์ เทปวีดิทัศน์ วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

2.5 บรรยากาศที่เอื้อต่อการนิเทศ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพและมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันสูงสุดว่าบรรยากาศที่เอื้อต่อการนิเทศนั้น คือ บรรยากาศที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีการสร้างขวัญ (Morale) และกำลังใจแก่ครู ครูช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สอดคล้องกับ ลัดดา มานิตย์ (2553: 13); อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2554: 9) ที่เสนอว่า การเสริมสร้างขวัญ กำลังใจให้แก่กันและกันควรยึดเป้าหมายหลักเดียวกัน คือ พัฒนาผลการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับ วัชรา เล่าเรียนดี (2555: 229) ที่เสนอว่า การพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการนิเทศนั้น จะส่งผลต่อความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน เชิดชัย นาวิกานนท์ (2554: 7) สรุปว่าควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาไปสู่องค์กรที่มีสุขภาพดี กล่าวคือ เป็นองค์กรที่ครูมีความพึงพอใจในการทำงาน พึงพอใจในตนเอง และสอดคล้องกับ วัชรา เล่าเรียนดี (2555: 82-83) ที่เสนอว่า บรรยากาศในองค์กรที่ดีนั้น ส่งผลให้การทำงานอย่างมีความสุขและความสบายใจในการทำงาน มีความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อโรงเรียน ดังนั้น บรรยากาศที่เอื้อต่อการนิเทศจะทำให้การนิเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ในการนิเทศภายในของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจให้ชัดเจน และดำเนินการบริหารจัดการตั้งแต่ขั้นเตรียมการ การกำหนดกลยุทธ์ การสร้างความเข้าใจกับครู บุคลากรและกรรมการสถานศึกษา การวางแผนนิเทศ การปฏิบัติกรนิเทศตามแผน และการประเมินผลการนิเทศ ตามลำดับ
2. การใช้รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ผู้นิเทศควรมีความรู้ ความสามารถและทักษะเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้นิเทศ พฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ สื่อและเครื่องมือนิเทศ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการนิเทศอย่างแท้จริง และจุดเน้นที่สำคัญ คือ การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศและผู้เกี่ยวข้องก่อนดำเนินการการนิเทศภายในโรงเรียน

3. ถึงแม้ว่ารูปแบบนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นรูปแบบการนิเทศที่ใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา แต่มีกระบวนการสภาพการนิเทศที่เป็นขั้นเป็นตอนที่ชัดเจนจึงควรมีการนำรูปแบบการนิเทศภายในดังกล่าวไปใช้ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียน

4. การเตรียมการนิเทศ ของรูปแบบนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทีมงานผู้นิเทศให้มีความรู้ ความสามารถด้านการนิเทศที่ทันสมัยในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างขวัญและกำลังใจครู การนิเทศแบบกัลยาณมิตร ฯลฯ เพื่อให้ผู้นิเทศสามารถนิเทศภายในประสบความสำเร็จ

5. การนิเทศตามรูปแบบนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีระบบสื่อหรือเครื่องมือติดต่อสื่อสารทางไกลในรูปแบบต่างๆ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อให้ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศติดต่อ สื่อสาร ชักถามข้อสงสัย ขอคำแนะนำด้านการพัฒนาการเรียนการสอน เสริมขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ ตลอดจนเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาการเรียนการสอนบรรลุตามความมุ่งหมาย

6. การดำเนินงานนิเทศภายในตามรูปแบบนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศที่ชัดเจน ส่งเสริม สนับสนุนอย่างเต็มกำลังทุกด้าน สร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สร้างกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นระบบหนึ่งของโรงเรียน และพัฒนาให้เป็นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานขององค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยรูปแบบนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ ได้ค้นพบรูปแบบการทำงานเพื่อให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ในสภาพบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างจากภาคอื่นๆ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับภาคอื่นๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษารูปแบบที่เหมาะสม

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนเชิงลึกในมิติอื่น ๆ เป็นการเฉพาะ เช่น กระบวนการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศในการนิเทศภายใน

โรงเรียน การพัฒนาสื่อที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน ฯลฯ เพื่อเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาต่อยอดอันทรงคุณค่ายิ่ง ในด้านการนิเทศภายในโรงเรียน

3. การวิจัยแบบเจาะลึกเกี่ยวกับรูปแบบอื่นๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ในสาขาอื่นๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เกิดจากการพัฒนาต่อยอดอันทรงคุณค่ายิ่งด้านการนิเทศภายในโรงเรียน